

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

Į 2025-10-27 Nr. STAP-815 (11.2 Mr-53)

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija išnagrinėjo Jūsų išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos darbo kodekso 33, 36, 49, 52, 58, 59, 60, 64, 112, 113, 118, 127, 133, 146, 147, 156, 166, 175, 181, 192, 193, 194, 197, 198, 210, 211, 217, 236, 237, 244, 245, 247, 250, 251, 252 ir 253 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1), Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) ir Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projekto Nr. 1 13 straipsnyje, kuriuo keičiamas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 127 straipsnis numatyta, kad „Aukštesnio negu darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje šis terminas gali būti sutrumpintas iki dviejų metų, taip pat numatyta pinigine kompensacija už kasmetinių atostogų dalį, viršijančią šio kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nustatytą kasmetinių atostogų trukmę už dvejus darbo metus“. Kyla klausimas ar galimybė susitarti dėl kompensacijos už kasmetines atostogas neprieštarauja Darbo kodekso 127 straipsnio 6 daliai, kurioje aiškiai nurodoma, kad kasmetines atostogas pakeisti pinigine kompensacija draudžiama, išskyrus darbo santykių pasibaigimą, kai darbuotojui sumokama kompensacija už nepanaudotas visos trukmės kasmetines atostogas ar jų dalį, su šio straipsnio 5 dalyje nustatytais apribojimais. Siūlome įvertinti minėtą prieštaravimą bei atitinkamai tikslinti Įstatymo projekto Nr. 1 13 straipsnį.

2. Įstatymo projekto Nr. 1 25 straipsnio 2 dalyje, kuria keičiama Lietuvos Respublikos darbo kodekso 197 straipsnio 5 dalis nurodyta, kad „jeigu nacionaliniu (tarpšakiniu), teritoriniu arba šakos (gamybos, paslaugų, profesiniu) lygmeniu sudarytos kolektyvinės sutarties šalys susitaria dėl atskirų kolektyvinės sutarties nuostatų taikymo visiems šią sutartį pasirašiusių darbdavių organizacijų narių darbuotojams, šios nuostatos taikomos visiems darbdavio, šią kolektyvinę sutartį pasirašiusio darbdavių organizacijos nario, darbuotojams atitinkamoje kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka. Šalys sprendimą išplėsti kolektyvinės sutarties atskirų nuostatų taikymą biudžetinių įstaigų, viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ar savivaldybės įmonių, taip pat bendrovių, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise, ar jos dukterinių įmonių darbuotojams, priima gavusios Lietuvos Respublikos finansų ministerijos išvadą.“ Įstatymo projekto 26 straipsnio 1 dalyje, kuriuo keičiama Lietuvos Respublikos darbo kodekso 198 straipsnio 1 dalis, numatyta Nacionalinės (tarpšakinės) kolektyvinės sutarties atskirų nuostatų taikymas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu gali būti privalomai išplėstas atitinkamai visiems darbdaviams ir jų darbuotojams. Teritorinės, šakos (gamybos, paslaugų, profesinės) kolektyvinės sutarties atskirų nuostatų taikymas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu gali būti privalomai išplėstas tam tikros teritorijos ar šakos darbdaviams ir jų visiems darbuotojams, jeigu tokį pasiūlymą raštu pateikė abi kolektyvinės sutarties šalys. To paties straipsnio 21 dalyje keičiama Darbo kodekso 198 straipsnio 4 dalis, kurioje nurodoma, kad sprendimą dėl kolektyvinės sutarties taikymo srities išplėtimo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo

ministras priima ne vėliau kaip per šešiasdešimt kalendorinių dienų nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodyto pasiūlymo gavimo dienos. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras sprendimą išplėsti kolektyvinės sutarties atskirų nuostatų taikymą biudžetinių įstaigų, viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, valstybės ar savivaldybės įmonių, taip pat bendrovių, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise, ar jos dukterinių įmonių darbuotojams, priima gavęs Lietuvos Respublikos finansų ministerijos išvadą.

Aiškinamajame rašte nurodoma, kad šiais pakeitimais „tikimasi efektyvesnio kolektyvinių sutarčių taikymo visiems darbuotojams, nepriklausomai nuo jų narystės profesinėje sąjungoje, taip pat būtų padidinta kolektyvinių sutarčių aprėptis, nes Lietuvoje kolektyvinės sutartys taikomos tik apie 27 proc. darbuotojų, o tai vienas žemiausių rodiklių ES“.

Finansų ministerija, neprieštaraudama iniciatyvai didinti kolektyvių sutarčių taikomumą, atkreipia dėmesį, kad toks kolektyvinių sutarčių taikymo plėtimas galimai neskatins darbuotojų narystės profesinėse sąjungose (priešingai gali sukelti priešingas pasekmes, nes narystė nebus būtina siekiant gauti kolektyvine sutartimi sutartas naudas) bei teikia šiuos pastebėjimus:

2.1. atkreipiamame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos tam tikrų metų biudžeto patvirtinimo įstatyme asignavimai tvirtinami ateinantiems 3 biudžetiniams metams. Finansų ministerijos nuomone, kolektyvinės sutarties šalys susitarti dėl atskirų kolektyvinės sutarties nuostatų, kurioms įgyvendinti prireiktų papildomų lėšų, taikymo išplėtimo galėtų tik tuomet, jei ateinančių metų biudžete būtų numatytos tam reikalingos lėšos. Atsižvelgdami į tai, siūlome keičiamuose Darbo kodekso 197 straipsnio ir 198 straipsniuose išbraukti siūlomą nustatyti nuostatą, kad šalys sprendimą išplėsti kolektyvinės sutarties atskirų nuostatų taikymą priima gavusios Lietuvos Respublikos finansų ministerijos išvadą;

2.2. pažymime, kad kolektyvinės sutartys, kurios būtų taikomos ir iš savivaldybių biudžetų išlaikomų įstaigų darbuotojams, ir gali pareikalauti papildomų savivaldybių biudžetų lėšų, turėtų būti derinamos su savivaldybėmis. Atsižvelgdami į tai, siūlome šį Įstatymo projektą Nr. 1 pateikti derinti Lietuvos savivaldybių asociacijai;

2.3. prašome Jūsų įvertinti ir pateikti papildomą informaciją, koks poveikis valdžios sektoriaus finansams būtų sukurtas įsigaliojus minėtoms nuostatomis, papildomai pateikiant informaciją apie galimą finansinį poveikį dėl darbo apmokėjimo sistemos taikymo visiems biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojams.

2.4. siūlome patikslinti Aiškinamojo rašto 13 punktą, nurodant, kad lėšų poreikis tarpininkavimo paslaugoms apmokėti (17 tūkst. eurų) bus dengiamas iš įstaigoms skirtų asignavimų.

3. Finansų ministerija nori atkreipti dėmesį į Darbo kodekso 134 straipsnio 3 dalies taikymo problematiką. Darbo kodekso 134 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „kiekvienas iš tėvų (įtėvių, globėjų), imdamas atostogas vaikui prižiūrėti, bet kuriuo metu, iki vaikui sukaks aštuoniolika ar dvidešimt keturi mėnesiai, pirmiausia turi teisę pasinaudoti neperleidžiamų dviejų mėnesių trukmės atostogų vaikui prižiūrėti dalimi, kuri niekam negali būti perleista. Neperleidžiamų dviejų mėnesių trukmės atostogų vaikui prižiūrėti dalį sudaro 62 kalendorinės dienos, kurias kiekvienas iš tėvų (įtėvių, globėjų) gali imti visą iš karto arba dalimis, pakaitomis su kitu iš tėvų (įtėvių, globėjų). Neperleidžiamų dviejų mėnesių trukmės atostogų vaikui prižiūrėti dalies abu tėvai (įtėviai, globėjai) negali imti tuo pačiu metu.“ Pagal šią nuostatą, tėvui (įtėviui ar globėjui) nusprendus pasinaudoti suteikta teise į neperleidžiamas dviejų mėnesių atostogas, kitam iš tėvų negali būti suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti. Tai iš esmės reiškia, kad darbuotojas, nutraukęs jam suteiktas atostogas vaikui prižiūrėti, grįžta į darbą dviem mėnesiams ar trumpiau (kol kitas iš tėvų naudojasi neperleidžiamomis dviejų mėnesių trukmės atostogomis vaikui prižiūrėti ar jų dalimi), o pasibaigusius šiam laikotarpiui, darbuotojas dažniausiai vėl paprašo suteikti atostogas vaikui prižiūrėti, iki vaikui sukaks treji metai. Tais atvejais, kai į tokio darbuotojo pareigas pagal terminuotą darbo sutartį buvo priimtas kitas darbuotojas (valstybės tarnybos atveju – laikinasis valstybės tarnautojas), dėl darbuotojo sugrįžimo į darbą dviem mėnesiams ar dar trumpiau, darbdaviui tenka atleisti jau apmokytą darbuotoją, dirbantį pagal terminuotą darbo sutartį (laikinąjį valstybės tarnautoją) ar siūlyti kitas pareigas (valstybės tarnybos atveju – kitas laikinojo valstybės tarnautojo pareigas). Pasibaigus kitam iš tėvų (įtėviui ar

globėjui) suteiktoms neperleidžiamoms dviejų mėnesių atostogoms ir darbuotojui vėl paprašius jam suteikti atostogas vaikui prižiūrėti, darbdaviui tenka iš naujo ieškoti darbuotojo, dirbančio pagal terminuotą darbo sutartį (laikinojo valstybės tarnautojo). Tai sukelia didelių nepatogumų darbdaviui, jam didėja administracinė našta bei reikia papildomų kaštų atrankai vykdyti. Be to atkreiptinas dėmesys, kad praktikoje dažnai darbuotojas tam laikotarpiui, kol kitas iš tėvų naudojasi neperleidžiamomis dviejų mėnesių trukmės atostogomis vaikui prižiūrėti ar jų dalimi, paprašo suteikti nemokamas, kasmetines ar kitos rūšies atostogas. Tokiu būdu neužtikrinamas funkcijų vykdymo tęstinumas.

Atsižvelgdami į tai bei neprieštarodami siekiui suteikti tėvams neperleidžiamas dviejų mėnesių trukmės atostogas vaikui prižiūrėti, siūlome keisti esamą teisinį reguliavimą ir numatyti galimybę išsaugoti darbuotoją, dirbantį pagal terminuotą darbo sutartį (laikinąjį valstybės tarnautoją), tais atvejais, kai į darbą darbuotojas grįžta tik dviem mėnesiams ar trumpiau.

4. Finansų ministerija, atsižvelgdama į tai, kad darbuotojai vis dažniau dirba nuotoliniu būdu, be to, tam tikrais atvejais susitariama dėl nuotolinio darbo atlikimo darbo sutarties šalių sulgytoje vietoje užsienio valstybėje, siūlo tikslinti Darbo kodekso 107 straipsnio 1 dalyje apibrėžtą komandiruotės sąvoką. Siūlome 107 straipsnio 1 dalį išdėstyti taip:

„1. Darbuotojo komandiruotė yra jo darbo pareigų atlikimas kitoje, negu yra nuolatinė darbo vieta **ar nuotolinio darbo vieta**, vietoje.“

5. Finansų ministerija iš esmės neprieštarauja iniciatyvai, jog valstybės ir savivaldybės valdomos bendrovės valdyboje dalyvautų darbuotojų atstovas. Pažymėtina, kad šiuo metu Įstatymo projekte Nr. 2 pasiūlyta formuluotė dėl darbuotojų atstovų valstybės ir savivaldybių valdomų bendrovių valdyboje yra analogiška šiuo metu taikomam valstybės ir savivaldybių įmonių valdybos sudarymo modeliui (Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 3 punktas), tačiau kaip institucija, kuri įgyvendina akcininko teises ir pareigas reikšmingose valstybės valdomose bendrovėse ir yra sukaupusi nemažą valstybės valdomų bendrovių valdymo patirtį, Finansų ministerija norėtų atkreipti dėmesį, kad valstybės ir savivaldybės valdomos bendrovės savo veikla, jos apimtimis yra labai skirtingos (gamybinės įmonės, finansų įstaigos ir kt.). Be to, skiriasi ir jų darbuotojų skaičius, todėl nustatyti visoms vienodą valdymo organų sudėties formavimą, manytina, būtų galimai neproporcinga priemonė. Atsižvelgus į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23 straipsnio 1 dalį Vyriausybei suteikti įgaliojimai nustatyti, kaip tokiose bendrovėse įgyvendinamos valstybės turtinės ir neturtinės teisės ir pareigos, taip pat į tai, kad pagal įstatymo 23 straipsnio 2 dalį Vyriausybė gali nustatyti, kurios Vyriausybės priimtų teisės aktų nuostatos valstybės valdomoms įmonėms ir savivaldybės valdomoms įmonėms taikomos be išimčių, pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“ arba netaikomos, Finansų ministerija siūlytų apsvastyti galimybę suteikti teisę Vyriausybei nustatyti, kurioms valstybės ir savivaldybių valdomoms bendrovėms, nuostatos dėl darbuotojų atstovų taikomos be išimčių, pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“ arba netaikomos.

6. Atkreipiamė dėmesį, kad šiuo metu Seimui svarstyti yra pateiktas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pakeitimo projektas Nr. XVP-313 (2), kuriuo Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas dėstomas nauja redakcija. Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti Įstatymo projekte Nr. 2 siūlomos 23¹ straipsnio nuostatos numeraciją, kadangi straipsnių su novelomis nebėlieka.

Finansų ministerija Įstatymo projektui Nr. 3 pastabų ar pasiūlymų neturi.

Ministerijos kancleris

Mindaugas Šima

Erik Čižiūnas, tel. +37061687248, el. p. erik.ciziunas@finmin.lt

Ramutė Petrošė, tel. +370 690 32 087, el. p. ramute.petrose@finmin.lt

Arūnė Šerepkaitė, tel. +37069032011, el. p. arune.serepkaitė@finmin.lt